

MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO
Dunajska cesta 22
1000 Ljubljana

in

MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR
Dunajska cesta 48
1000 Ljubljana

Društvo za opazovanje in
proučevanje ptic Slovenije
Tržaška cesta 2
SI – 1000 Ljubljana
Slovenija
T +386 1 426 58 75
F +386 1 425 11 81
dopps@dopps.si
ptice.si

ID za DDV: SI68956029
TRR: SI56 0430 2000 3155 297

Ljubljana, 28. 2. 2020

Zadeva: Odziv DOPPS na predloge opredelitve aktivnega kmeta v Sloveniji po letu 2021: predlogi bi lahko močno otežili kmetovanje manjšim kmetijam, zlasti na hribovitih in obrobni območjih, in predstavljajo novo potencialno grožnjo travniški biodiverziteti

Spoštovani,

na DOPPS v zadnjem letu z zaskrbljenostjo spremljamo pobude kmetijskih deležnikov in predloge pristojnih kmetijskih institucij glede opredelitve upravičencev (t.i. aktivnih kmetov) do neposrednih, OMD in drugih plačil SKP v programskem obdobju 2021–2027.

V skladu z zakonodajnimi predlogi Evropske komisije bo opredelitev aktivnih kmetov v veliki meri prepuščena odločitvam na nacionalni ravni. V Sloveniji gre do aktualni predlogi, ki so bili predstavljeni na sestanku deležnikov v Delovni skupini za vsebinsko področje aktivni kmet, v smeri relativno ozke opredelitve upravičencev do dohodkovnih podpor. **Izmed kmetijskih gospodarstev (v nadaljevanju KMG), ki so v letu pred začetkom nove SKP prejela neposredna plačila v višini nad 300 €, naj bi bila tako v definicijo vključena le tista KMG, ki lahko izkažejo dovolj visoke letne prihodke iz kmetijske dejavnosti.** Za višino letnega prometa je bil omenjen predlog, da bi ta moral znašati od 100 € na hektar.

Takšna opredelitev bo pomembnemu deležu KMG v Sloveniji onemogočila ali pa z zahtevnimi administrativnimi ovirami močno otežila dostop do dohodkovnih podpor. Zato obstaja velika nevarnost, da bodo takšna KMG prenehala s kmetovanjem in vzdrževanjem kmetijskih zemljišč, s čimer zagotavljajo obdelanost in širok nabor okoljskih in drugih ekosistemskih storitev.

Na DOPPS se zavzemamo, da Slovenija v obdobju 2021–2027 ohrani enako opredelitev aktivnega kmeta kot je v aktualnem programskem obdobju navedena v Uredbi o shemah neposrednih plačil.

Menimo, da mora opredelitev upravičencev do vseh podpor SKP (neposredna plačila, OMD plačila, KOPOP in druga plačila) omogočati enakopravno in neposredno vključitev:

- KMG, ki upravljajo z vsaj 1 hektarjem kmetijskih zemljišč, ne glede na obseg pridelave, tip kmetijskih zemljišč in namen pridelave (tj. ali gre za samooskrbne, neprofesionalne ali profesionalne kmetije) ter
- različnih organizacij in institucij, ki delujejo v javnem interesu ohranjanja narave, socialnega varstva in drugih storitev (npr. upravljavci zavarovanih območij, društva in socialna podjetja).

Podobno kot v okviru trenutne ureditve področja so na posebnem seznamu lahko iz prejetanja podpor SKP izločena posebna podjetja in drugi poslovni subjekti, pri katerih kmetijstvo ni primarna dejavnost (npr. letališča, vodni objekti, nepremičninske storitve ali stalna športna in rekreacijska igrišča).

Obrazložitev

Upoštevač naravne in strukturne značilnosti slovenskega kmetijstva so zemljišča, s katerimi upravljajo majhna KMG, trenutno ključnega pomena za ohranjanje biotske in krajinske pestrosti v slovenski kmetijski krajini.

- **Majhna KMG upravljajo z naravovarstveno najbolj pomembnimi traviščnimi in barjanskimi habitatnimi tipi v Sloveniji.**

72 % KMG, ki upravljajo z evidentiranimi traviščnimi habitatnimi tipi iz Priloge 1 Direktive o habitatih, upravlja z manj kot 10 hektarji kmetijskih zemljišč (54 % je manjših od velikosti povprečne slovenske kmetije, tj. 6,5 ha). KMG, pri katerih več kot 90 % zemljišč predstavljajo travniki, upravljajo s 83 % analiziranih površin z barjanskimi habitatnimi tipi. Povprečna velikost ekstenzivnih travnikov s prioritetenimi habitatnimi tipi je 0,3 ha, barij pa 0,1 ha.¹

- **Majhna KMG v Sloveniji zelo hitro izginjajo.**

V zadnjem desetletju (2007–2016) se je število KMG, ki upravljajo z do 20 hektarji kmetijskih zemljišč, zmanjšalo za 16,3 %. V istem obdobju se je število KMG, ki upravljajo z več kot 20 hektarji kmetijskih zemljišč povečalo za 22,6 %, njihov delež izmed vseh KMG pa se je povečal za 1,9 odstotne točke.²

- **Majhna KMG v povprečju že sedaj prejemajo nižje dohodkovne podpore kot druga KMG in kljub temu, da številčno močno prevladujejo, prejemajo manjšino neposrednih plačil.**

V letu 2017 je bilo majhnih KMG, ki prejemajo podpore SKP in upravljajo do 10 ha kmetijskih zemljišč, 45.825 (80 %), KMG, ki so večja od 10 ha pa 11.633 (20 %). Majhna KMG so v povprečju prejela 239 EUR/ha neposrednih plačil, večja KMG pa 312 EUR/ha. Za neposredna plačila je bilo v tem letu dodeljenih 134,5 milijonov EUR, od tega majhnim KMG 37 %, večjim pa 63 %.³

- **Če bodo uveljavljeni v uvodu omenjeni predlogi opredelitve aktivnega kmeta, bi lahko imelo po 2021 močno otežen dostop do dohodkovnih podpor SKP tudi do 80 % obstoječih KMG.**

V letu 2017 je bilo od 300 do 2.000 EUR neposrednih plačil dodeljenih 59,7 % KMG v Sloveniji, od 2.000 do 5.000 EUR 20,4 % KMG, več kot 5.000 EUR pa 9,8 % KMG.³ Trenutno se dohodki za veliko večino KMG v Sloveniji obračunavajo pavšalno, zato bi bilo na takšna KMG preloženo dodatno administrativno breme izkazovanja dejanskih prihodkov iz kmetijske dejavnosti.

Menimo, da mora slovenska kmetijska politika zagotoviti enakopravno obravnavo in dohodkovno podporo vsem KMG v Sloveniji, pri načrtovanju in izvajanju ukrepov pa aktivno upoštevati obseg in vrednost okoljskih in družbenih koristi posameznih KMG.

Kjer so strukturne spremembe neizogibne, je treba vzpostaviti podporni sistem in ukrepe, ki za lastnike kmetij omogočajo pravičen, postopen in dostojen prenos lastništva. Za ekstenzivna kmetijska zemljišča in

¹ V raziskavo je bilo vključenih 568 km² zemljišč (tj. 7 % negozdnih površin v RS oz. 30 % negozdnih površin znotraj omrežja Natura 2000), na katerih so bila v obdobju 2009–2017 izvedena kartiranja habitatnih tipov.

Vir: Erjavec D. (2019): Analiza površin naravovarstveno pomembnih travnikov in barij. Varstvo narave 31: 29–46. <https://zrsvn-varstvonarave.si/wp-content/uploads/2019/09/Erjavec.pdf>

² Vir: Erjavec E. in sod. (2018): Vrednotenje slovenske kmetijske politike v obdobju 2015–2020. KIS, Ljubljana.

<https://www.program-podezelja.si/sl/knjiznica/287-vrednotenje-slovenske-kmetijske-politike-v-obdobju-2015-2020/file>

³ Vir podatkov za prostorsko analizo: Izpisi podatkov iz zbirnih vlog za leto 2017 & prostorski sloji z GERK za 2017 (ARSKTRP).

območja je treba čim prej pričeti z aktivnim vzpostavljanjem novih modelov kmetovanja, ki omogočajo tudi doseganje naravovarstvenih ciljev.

Smiselno je, da novi modeli kmetovanja na naravovarstveno najbolj pomembnih kmetijskih zemljiščih v čim večji meri temeljijo na zasebnih nosilcih KMG. Kjer druge rešitve niso mogoče, pa je treba uveljaviti sistem, po katerem upravljanje na manjših območjih prevzamejo različne institucije, ki delujejo v javnem interesu (npr. upravljavci zavarovanih območij).

Lep pozdrav,

Dr. Damijan Denac
direktor DOPPS

Poslano v vednost:

- Generalni direktorat za okolje, Evropska komisija
- Zavod Republike Slovenije za varstvo narave
- Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije
- Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja
- Kmetijski inštitut Slovenije
- Javni zavod Triglavski narodni park
- Javni zavod Kozjanski park
- Notranjski regijski park
- Javni zavod Park Škocjanske jame, Slovenija
- Krajinski park Debeli rtič
- Javni zavod Krajinski park Goričko
- Javni zavod Krajinski park Kolpa
- Javni zavod Krajinski park Ljubljansko barje
- Krajinski park Logarska dolina
- Krajinski park Pivška presihajoča jezera
- Krajinski park Radensko polje
- Krajinski park Sečoveljske soline
- Javni zavod Krajinski park Strunjan
- Krajinski park Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib
- Naravni rezervat Škocjanski zatok
- Sindikat kmetov Slovenije
- Zveza slovenske podeželske mladine
- Govedorejsko poslovno združenje z.o.o.
- Društvo za razvoj slovenskega podeželja
- Zveza lastnikov gozdov Slovenije
- Mreža Plan B za Slovenijo
- Lista NaturaSi